

Sygn.akt III AUa 1205/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2015r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Bohdan Bieniek

SA Piotr Prusinowski

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 stycznia 2015 r. w B.

sprawy z odwołania F. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia i składkę na ubezpieczenie zdrowotne

na skutek apelacji wnioskodawcy F. O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 marca 2014 r. sygn. akt V U 1914/13

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w sprawie w zakresie rozprawy przeprowadzonej w dniu 14 marca 2014r. i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Białymstoku, pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt III AUa 1205/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 16 października 2013 r. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. t.j. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z zm.) w zw. z art. 79 ust.1 i 2 , 84 ust.1 , 85 ust. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008, Nr 164, poz.1027 j.t.)stwierdził, od pobieranego przez F. O. świadczenia emerytalnego z (...) wypłacanego przez (...) składka zdrowotna wynosi 9% od miesiąca stycznia 2012 r. Przedmiotowa decyzją została wydana na wniosek ubezpieczonego z dnia 19. 09.2013 r. , wedle którego nie powinien on płacić całej 9 % składki skoro w przypadku osób pobierających świadczenia krajowe 7,75 % składki płacone jest „ z pieniędzy podatkowych”.

W odwołaniu od tej decyzji F. O. uznał ją krzywdzącą, bowiem w jego ocenie powinien płacić składkę zdrowotną w takiej wysokości jak wszyscy inni, którzy płacą ją w wysokości 1,25 % a resztę płaconą „jest pieniędzy podatkowych”.

Wyrokiem z dnia 14 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił odwołanie i zasądził od wnioskodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Istotne dla rozstrzygnięcia ustalenia Sądu Okręgowego przedstawiają się następująco: wnioskodawca otrzymuje świadczenie emerytalne z USA za pośrednictwem Banku (...), który od dnia 9 stycznia 2012 r. zgłosił go do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

W dniu 19 września 2013r. wnioskodawca wystąpił z wnioskiem do ZUS o wydanie decyzji w sprawie wstrzymania potrąceń składki zdrowotnej – albowiem nie zgadza się na jej pobieranie w wysokości 9 % .

Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z art. 66 ust.1 pkt 16 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych osoby pobierające emeryturę lub rentę, osoby w stanie spoczynku pobierające uposażenie lub uposażenie rodzinne oraz osoby pobierające uposażenie po zwolnieniu ze służby lub świadczenie pieniężne o takim samym charakterze podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu . Przy czym stosownie do art. 5 pkt 20 ustawy przez osoby pobierające emeryturę lub rentę uważa się również osoby oraz osobę otrzymującą emeryturę lub rentę z zagranicy. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego osób pobierających emeryturę lub rentę powstaje od dnia, od którego przysługuje wypłata emerytury lub renty, i wygasa z dniem zaprzestania pobierania świadczenia (art. 72 ust.1 ustawy) .

Podstawę wymiaru składek z kolei określa art. 81 ust.8 pkt 2 ustawy w myśl którego podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne dla osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 16 stanowi kwota emerytury, renty pomniejszona o kwotę spłaty nadpłaty świadczenia, z wyłączeniem dodatków, zasiłków, świadczeń pieniężnych i ryczałtu energetycznego, ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla oraz deputatu węglowego albo kwota uposażenia pobieranego w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego, kwota uposażenia pobieranego po zwolnieniu ze służby lub świadczenia pieniężnego o takim samym charakterze.

Zgodnie z art. 79. ust. 1 i 2 ustawy wynosi składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 9 % podstawy wymiaru składki jest miesięczna i niepodzielna.

Stosownie do art. 85 ust. 9. ustawy za osobę pobierającą emeryturę lub rentę składkę jako płatnik oblicza, pobiera z kwoty emerytury lub renty, o której mowa w art. 81 ust. 8 pkt 2 i ust. 9, i odprowadza jednostka organizacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określona w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, właściwa do wydawania decyzji w sprawach świadczeń(...) . Jeżeli podstawę obliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne stanowi przychód ubezpieczonego zwolniony od podatku na podstawie umów o unikaniu podwójnego opodatkowania lub innych umów międzynarodowych, od którego płatnik nie oblicza zaliczki na ten podatek, w stosunku do ubezpieczonych, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 i 16 - składkę na ubezpieczenie zdrowotne płatnik oblicza zgodnie z przepisami art. 79 i 81 (art. 83 ust. 3 pkt 4 k.p.c.).

Odwołując się do art. 27b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. 2012 r. poz. 361) Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z art. 27b. ust. 1. podatek dochodowy, obliczony zgodnie z art. 27 lub art. 30c, w pierwszej kolejności ulega obniżeniu o kwotę:

1) składki na ubezpieczenie zdrowotne, o której mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.):

a) opłaconej w roku podatkowym bezpośrednio przez podatnika zgodnie z przepisami o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

b) pobranej w roku podatkowym przez płatnika zgodnie z przepisami o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

- obniżenie nie dotyczy składek, których podstawę wymiaru stanowi dochód (przychód) zwolniony od podatku na podstawie ustawy oraz składek, których podstawę wymiaru stanowi dochód, od którego na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej zaniechano poboru podatku;

2) składki zapłaconej w roku podatkowym ze środków podatnika na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne podatnika lub osób z nim współpracujących, zgodnie z przepisami dotyczącymi obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego obowiązującymi w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w innym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, lub w Konfederacji Szwajcarskiej, z zastrzeżeniem ust. 4.

2. Kwota składki na ubezpieczenie zdrowotne, o którą zmniejsza się podatek, nie może przekroczyć 7,75% podstawy wymiaru tej składki.

W ocenie Sądu Okręgowego analiza przedstawionych wyżej regulacji prowadzi do wniosku, iż wnioskodawca zobowiązany jest za pośrednictwem płatnika do uiszczania składki w wysokości 9% na ubezpieczenie zdrowotne od pobieranej z USA emerytury. Jego żądanie obniżenia tej składki do 1,25 % nie znajduje uzasadnienia.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy w na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie oddalił i orzekł na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. §11 ust. 2 oporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 z zm.) o kosztach procesu.

W wywiezionej od tego wyroku apelacji wnioskodawca nie sformułował konkretnych zarzutów, a jedynie ponownie przytoczył swoje stanowisko sprowadzające się do tego, iż nie powinien płacić 9% składki a jedynie 1,25%. Podkreślił też, iż podatek z jego emerytury i składka zdrowotna pobierana jest w USA. Z opłacania składki zdrowotnej w USA nie chce zrezygnować, bo w Polsce bardzo długo czeka się na lekarza.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja jest zasadna.

Na rozprawie apelacyjnej wnioskodawca uzupełnił zarzuty apelacyjne o tyle, iż mocno podkreślił okoliczność, iż nie mógł uczestniczyć w rozprawie poprzedzającej bezpośrednio wydanie wyroku, wskutek niezawiadomienia go o terminie tej rozprawy (nie pozostawiono mu w skrzynce awizo o przesyłce sądowej). Okoliczność tę przyznał operator pocztowy (k.22), który w piśmie z dnia 31.03.2014 r. wskazał, iż przesyłka pocztowa adresowana do wnioskodawcy nie została mu doręczona z winy pracownika operatora pocztowego. Zgodnie z utrwalonym od lat orzecznictwem Sądu Najwyższego, złożenie pisma sądowego w urzędzie pocztowym, bez pozostawienia adresatowi zawiadomienia odpowiadającego wymaganiom art. 139 § 1 k.p.c. nie prowadzi do wywołania skutków doręczenia (por.. np. uzasadnienie uchwały SN (7) - zasada prawna - z 10.V.1971 r., III CZP 10/71 (OSN 1971, z. 11, poz. 187), uzasadnienie postanowienia SN z 27.I.1998 r., III CRN 620/97 (OSNC 1998, z 9, poz. 146), nie publikowane postanowienia SN z 7.V.1998 r., III CKN 301/98, z 12.VII.1996 r., II CKN 80/96, z 25.I.1995, III CRN 71/94 oraz wyroki z 28.I.1998 r., II CKU 137/97, z 4.IX.1997 r., II CKU 31/97 i z 2.IV.1996 r., I CRN 7/96).

Z kolei brak należytego zawiadomienia strony o terminie rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku wskutek czego strona nie mogła wziąć udziału w tej rozprawie - musi być postrzegany jako pozbawienie strony możliwości działania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., co w konsekwencji prowadzi do nieważności postępowania w sprawie i skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania (por. w tym zakresie np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1975 r. III CRN 117/75 LEX nr 7720; wyrok SN z dnia 28 lutego 2001 r. II UKN 247/00 OSNP 2002/20/498).

Wobec nieważności postępowania nie zachodzi potrzeba szerszej analizy prawnej zaskarżonego wyroku, który podlega uchyleniu, tym niemniej wypada wskazać, iż zasadniczo przedstawiona przez Sąd Okręgowy szeroka prezentacja stanu prawnego w zakresie oskładkowania składką zdrowotną świadczeń emerytalnych pobieranych z zagranicy nie budzi sprzeciwu Sadu Apelacyjnego. Nie do końca jest prawdą to co podnosi wnioskodawca w toku postępowania, iż składka w wysokości 7,75% płacona jest przez osoby mieszkające w kraju z pieniędzy podatkowych a nie przez samych ubezpieczonych. W istocie bowiem ubezpieczeni (bądź ich płatnicy) płaca całą 9% składką z osiąganego przychodu (art. 84 85) a zatem uiszczana składka realnie pomniejsza ich dochód. Przy czym ustawodawca w art. 27b

ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. 2012 r. poz. 361) umożliwił do wysokości 7,75 % odliczenie podatnikom uiszczonej składki zdrowotnej na ubezpieczenie zdrowotne od należnego podatku dochodowego. Oznacza to zatem w uproszczeniu, iż do wysokości 7,75% zapłacona przez podatnika składka zdrowotna pomniejsza jego obciążenie podatkowe, co nie znaczy, że nie pomniejsza jego przychodu. Sugerowanie przez wnioskodawcę pokrywanie tej kwoty z bliżej nieokreślonych pieniędzy podatkowych nie zatem trafne . Fakt, iż wnioskodawca nie może składki zdrowotnej do wysokości 7,75% odliczyć od podatku dochodowego wynika z tego, iż jest w innej sytuacji prawnej, albowiem osiąga przychód w USA i nie jest płaci podatku dochodowego od osób fizycznych w Polsce. Jego przychód jest opodatkowany w USA, stosownie do porozumienia między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem (...)o uniknięciu podwójnego opodatkowania i zapobieganiu uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatku od dochodu podpisanego 8 października 1974 r. Porozumieniu to jak się zdaje w świetle art. 2 ust. 2 nie dotyczy składki na ubezpieczenie zdrowotne, ma ono bowiem jedynie zastosowanie do podatku dochodowego, podatku od wynagrodzeń i podatku wyrównawczego. W każdym razie ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy powinien przesądzić jednoznacznie tę właśnie okoliczność jako przesłankę rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy powinien też wykazać czujność (w aspekcie art. 316 k.p.c.) czy nie zmieni się w międzyczasie stan prawny bowiem podpisano już nowe porozumienie z 13 lutego 2013 r. ratyfikowane przez Polskę tj. Konwencję między Rzeczypospolita Polska a Stanami Zjednoczonymi Ameryki w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu - Przedmiotowa Konwencja nie weszła jeszcze w życie, choć strona polska ustawą z dnia 21 czerwca 2013 r. (Dz. U. z 30 sierpnia 2013r.) wyraziła już zgodę na ratyfikację.

Rozważając podnoszone przez wnioskodawcę zarzuty dotyczące naruszenia szeroko rozumianej równości wobec prawa – Sąd Okręgowy oceni w aspekcie rozumienia tego pojęcia w polskim systemie prawnym. A zatem to, czy obciążenie wnioskodawcy składką zdrowotną w wysokości 9% bez możliwości odliczenia jej części od podatku dochodowego , narusza zasadę równości wobec prawa - odniesie do art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.). Zasada ta, w świetle ukształtowanego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, polega na tym, że wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych) charakteryzujące się daną cechą istotną w równym stopniu mają być traktowani równo (por. np. wyrok TK z dnia 21 września 1999 r., K 6/98, OTK 1999 nr 6, poz. 117 i orzecznictwo tam cytowane). Wnioskodawcę jak się zdaje odróżnia się jednak od innych osób ubezpieczonych istotną cechą, a mianowicie nie płaci on od uzyskiwanej w USA emerytury polskiego podatku dochodowego i właśnie dlatego nie ma możliwości odliczenia części składki zdrowotnej. Wnioskodawca korzysta zatem z dobrodziejstwa umowy międzynarodowej, bez której byłby zobowiązany do płacenia podatku dochodowego również w Polsce, niezależnie od jego obciążeń podatkowych względem państwa amerykańskiego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na zasadzie art.386 §2 k.p.c.